

Рецензия

От доц. д-р Йоанна Михайлова Недялкова, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, катедра „Психология“, факултет „Социални, стопански и компютърни науки“

Относно: представен дисертационен труд на тема „Интегриране на изкуствата в преподаването и тяхното влияние върху мотивацията и успеха на учениците“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.2 „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“, автор Айя Елнашеф, Научни ръководители проф.д.пс.н.Галя Герчева, доц.д-р Ваня Христова

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на представени от докторанта дисертационен труд, автореферат и списък с публикации по темата. Документите показват, че Айя Елнашеф е изпълнила успешно всички предвидени дейности в индивидуалния учебен план за целия срок на докторантурата и е преминала успешно през необходимата процедура за допускане до защита за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за висшето образование (ЗВО), Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ).

Актуалност на темата

Представеният дисертационен труд на тема „Интегриране на изкуствата в преподаването и тяхното влияние върху мотивацията и успеха на учениците“ от Айя Елнашеф се явява актуална проблематика в съвременната педагогическа и възрастова психология. Авторката подчертава, че обучението по изкуство е важен аспект от цялостното образование и очертава една от траекториите на оптималното функциониране и благополучие. Когато се придобиват познания чрез изкуството учениците участват активно и вместо да поглъщат информацията пасивно знанието се разглежда като процес, а не като продукт. В този процес обучаемите се нуждаят както от насърчение, така и от насочване, като тук е безспорната роля на учителя. Чрез творчество информацията се научава чрез активно преживяване. Възприемането на преподаването като изкуство подчертава артистичните аспекти, изразяващи се в самата дейност-импровизация, спонтанност, креативност, способност за изразяване. Така разгледано училищното обучение се организира в последователност, водеща до ефективно учене.

Всичко това е позволило добрата ориентация на авторката в темата, което в комбинация с демонстрираните добра теоретична подготовка и аналитични способности са довели до провеждане на качествено научно изследване. От тук, темата на дисертационния труд на Аяя Елнашеф е актуална и интересна в приложно-психологически и практически план.

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за защита дисертационен труд е задълбочено и аргументирано изследване на актуална от областта на съвременната педагогическа и възрастова психология. Разработената проблематика е изследвана целенасочено и систематично.

Теоретичните и практико-приложните аспекти на дисертационния труд са свързани с разглеждане и проучване на влиянието на интегриране на изкуствата в обучението и тяхното въздействие върху мотивацията и постиженията на учениците в училище.

Дисертационния труд е в обем от 108 страници и се състои от увод, изложение в три глави, списък на използваната литература. Текстът съдържа 10 таблици и 5 фигури.

Характеристика и оценка на съдържанието на дисертационния труд

Структурата на дисертацията е логически изградена и подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем на защитата на формулираната авторова теза и произтичащите от нея конкретни изследователски задачи.

Във въведението се внася обосновката, че проведеното изследване е важно за всяка школа и училищен персонал, които трябва да променят методите и да насърчат интегрирането на изкуствата в преподаването, за да повлияят върху мотивацията за постижения на учениците. Разнообразието на вродени индивидуални особености, условията на живот на различните индивиди са фактори, които пораждат огромен набор от когнитивни ориентации сформирани на основата на емоцията, мотивацията и интереса. Структурните компоненти в дисертацията са: обект, предмет, цел на изследването, задачи за постигане на поставената цел, хипотеза на изследването, изводи и препоръки.

В глава първа „Увод“ е направено теоретично проучване на преподаването като изкуство. Представя се анализ на мотивите свързани с избора на учителската професия. Разгледани са изкуствата в образованието, като инструменти за социална промяна. Аяя Елнашеф се спира на ролята на учителя и взаимодействията му с учениците.

На тази основа се аргументира потребността от изследване на практическите двигатели тези връзки да се разгледат по-задълбочено. Социалните отношения са поставени в основата на проследяване на измененията в началното училищно развитие.

Втора глава „Теоретичен обзор на проблема“ анализира мотивацията като същност, постиженията, видовете оценяване и факторите оказващи влияние върху оценяването на постиженията. представя задачите, хипотезите и методите на оценяване на мисленето и поведението. Методологията включва:

- Теоретично изследване
- Аналитично изваждане на важни моменти
- Емпирично проучване

Разгледани са основните аспекти на творческото мислене, както и неговата значимост. Изложени са характеристиките и процесите на творческото мислене. Обучението на учителите е представено като творчески акт. Представен е списък на десет фактора чрез които изкуствата помагат на децата да учат и да придобят личностни характеристики от които се нуждаят като възрастни.

Трета глава „Дизайн на емпиричното изследване“ представя взаимовръзките между измерваните конструкти. Методът на изследване е наблюдение. Фокусът е върху научната интерпретация на резултатите от проведеното емпирично изследване. Всяка група е представена поотделно, като е направена съпоставка между тях с цел да се установят изводи за това как интегрирането на изкуството в обучението повлиява мотивацията и постиженията на учениците в училище. Заложен е основен изследователски въпрос:

- **Какво е влиянието на интегрирането на изкуствата в обучението и какво е влиянието му върху мотивацията и постиженията на учениците в училището?**

В практическата част на разработката са представени данни за връзката между равнищата на изследваните конструкти и осмисляне на аргументите при обосноваване на решението на децата в отговор на поставените дилеми. Айя Алнашеф описва организацията и хода на изследването. За целите му са използвани две групи ученици, изследователска и контролна група с оглед да се направи сравнителен анализ между тях и проучване влиянието на преподаване на изкуства върху постиженията на учениците. Направен е анализ на резултатите от изследването и на тази база са изведени следните по-съществени изводи:

1. Съществува влияние на интеграцията на изкуствата върху мотивацията на учениците.
2. В училищна възраст се очертава увеличаване честотата на продуктивност вследствие обучение чрез изкуство.

3. В тези възрасти някои изкуства имат по-голямо влияние в обучението от други.

4. Резултатите показват полови, но не и възрастови различия по отношение на обучение в изкуства и взаимодействия.

Библиографията за разработване на настоящия труд се състои от 81 литературни източника на английски език и 3 интернет страници, които са използвани коректно.

Заключението представлява подходящо обобщение на проведеното дисертационно изследване . В него се подчертават постигнати резултати.

Може да се обобщи, че направените в дисертационното изследване изводи следват от текста и са пряко обвързани с методологията в конкретната проблематика. Предложенията са обосновани, произтичат от анализа на съвременното състояние на изследваната тема и са дадени насоки за нейното по-успешно реализиране.

Обобщение на по-съществени страни и резултати с приносен характер на дисертационния труд

Настоящият дисертационен труд се отличава с няколко приноса по отношение на научната и практическа дейност, свързана с изследването на интеграцията на изкуствата в обучението.

1. Представен е ресурсен пакет за учителите по изкуства.
2. Установено е, че интегрирането на изкуството в уроците повишава постиженията на учениците.
3. Доказано е, че обучението с интегриране на изкуство способства развитието на личността и способностите на учениците като цяло.
4. Предложени са работещи програми за внедряване на изкуството в израелски училища за обучение и професионално развитие на учители, които да повишават качеството на преподаване, общуване и подобряване на мотивацията за учене.

Посочените приноси са приемливи и несъмнено са собствено дело на автора. Имат характер на обогатяване на съществуващите знания и

приложението им в психологическата и педагогическа практика. Изводите водят към получаване на качествени резултати в съвременната психологическа и образователна среда.

Автореферат и публикации по дисертационния труд

Теоретичните и приложните постижения, достигнати в дисертационния труд са популяризирани в 4 научни публикации на автора.

Авторефератът отразява точно и пълно структурата, основните идеи, съдържание, проблеми и резултати на дисертационния труд.

Нямам критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него.

Заключение

В заключение считам че, дисертационния труд на Айя Елнашеф „Интегриране на изкуствата в преподаването и тяхното влияние върху мотивацията и успеха на учениците“ е интересен и полезен за практиката в областите на педагогическата и възрастова психология и има характер на завършено научно изследване. С него кандидат докторантката демонстрира убедително способност да анализира и допринася за реализирането на полезни за практиката научни теми.

Предлагам на Уважаемото научно жури да даде образователна и научна степен „доктор“ на Айя Елнашеф в професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

30.11.2023г.

Варна

доц. д-р Йоанна Недялкова: